

STORE FORSKELLE I TAKSTER VED AFREGNING AF RAPS

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Det er vigtigt, at du forholder dig til grovvareselskabernes kvalitetskrav og behandlingsomkostninger. I afregningseksemplerne skal nogle selskaber betale op til 23 kr. mere pr. hkg for rapsen, hvis de skal være konkurrencedygtige.

Du skal se dig rigtig godt for, før du sælger årets rapshøst. Der er nemlig betydelige forskelle på grovvareselskabernes takster for tørring, rensning og analyser.

De væsentligste forskelle mellem firmaernes afregningsprincipper er forklaret herunder.

- [Rent frø](#)
- [Tørre- og rensesvind](#)
- [Spirede rapsfrø](#)
- [Analyser af olieindhold](#)
- [Lagring af raps](#)
- [Sammenligning af afregningsbetingelserne for raps](#)
- [Eksempler](#)

RENT FRØ

En af de mest betydende forskelle er, at nogle selskaber afregner efter en basis for rent frø på 98 pct., mens andre selskaber afregner på basis af 100 pct. Møllerup Mølle angiver ikke en basis for rent frø.

TØRRE- OG RENSESVIND

Alle virksomheder afregner tørre- og rensesvind ens. Basis vandprocenten er 9 pct. vand for alle virksomheder.

SPIREDE RAPSFRØ

Endelig er der store forskelle på, hvordan spirede rapsfrø afregnes. Flertallet af selskaberne fradrager spirede frø i forholdet 1:1 op til maks. 15 eller 30 pct. Vestjyllands Andel accepterer dog op til 2 pct. spirede frø, så længe olie kvaliteten i øvrigt er i orden. Flere selskaber stiller i den forbindelse krav om, at indholdet af Frie Fedtsyrer (FFA) er under 2 pct. Denne forskel medfører, at der kan være endnu større forskelle mellem grovvarefirmaernes behandlingsomkostninger end eksemplerne nedenfor antyder. Møllerup Mølle tager forbehold for spirede frø, men angiver ikke en omkostning ved spirede kerner.

ANALYSER AF OLIEINDHOLD

Alle selskaber regulerer i forholdet 1:1,25 i den afregnede mængde med forskellen mellem den omregnede olieprocent og basis procenten for olie på 40 %.

LAGRING AF RAPS

Du bør som landmand også bemærke, at der er forskel på firmaernes vilkår for lagring af raps, herunder startdatoen for lagerleje, ligesom også tidspunktet for afregning har betydning.

SAMMENLIGNING AF AFREGNINGSBETINGELSERNE FOR RAPS

I det følgende er udvalgte grovvareselskabers afregningstakster analyseret og vist for to forskellige rapspartier med varierende vandindhold, olieindhold og andele af urenheder. De to eksempler afslører betydelige forskelle i behandlingsomkostningerne og dermed i sidste ende afregningen til dig som landmand.

Som landmand er der således al mulig grund til at kigge firmaernes betingelser og takster grundigt igennem, inden du leverer årets rapshøst. Det skal i den forbindelse understreges, at alle priser og afregningstakster selvfølgelig er til forhandling.

Udgangspunktet for sammenligningerne har været firmaernes høstinformationer til høst 2016. Analysen omfatter: DLG, Danish Agro, Hornsyld Købmandsgaard, Vestjyllands Andel, DLF, Emmelev, Brdr. Ewers, Møllerup Mølle, Låntmannen, Overgaard Agro, NSCorn samt Hedegaard.

Tabel 1 viser forskellene mellem firmaernes tørringstakster.

Tabel 1. Tørringstakster, kr. pr. hkg, vinterraps.

Vand-procent	DLG	Danish Agro	Horn-syld Køb-mands-gaard	Vest-jyl-lands An-del	DLF	Em-me-lev	Brdr. Ewers	Mol-lerup Mølle	Lant-män-nen	Over-gaard Agro	NS Korn	Hede-gaard
9,1-9,5	8,50	8,50	8,90	8,70	8,00	8,50	8,10	8,30	8,25	8,45	8,75	8,75
9,6-10,0	11,10	11,10	10,10	10,95	9,50	11,10	10,80	10,50	10,80	10,70	10,85	11,15
10,1-10,5	13,10	13,20	11,70	11,95	11,00	13,10	12,50	11,60	12,85	12,30	13,10	12,95
10,6-11,0	14,45	14,50	12,90	12,95	11,00	14,45	13,80	12,60	14,30	13,55	15,60	14,50
11,1-11,5	15,75	15,60	14,20	13,95	13,00	15,75	15,00	13,60	15,50	14,70	17,10	15,50
11,6-12,0	17,20	17,20	15,50	14,95	13,00	17,20	16,40	14,60	17,20	16,00	19,35	17,15
12,1-12,5	17,90	18,00	16,60	15,95	14,50	17,90	16,90	15,60	17,85	16,65	21,65	17,75
12,6-13,0	18,60	18,60	17,60	16,95	14,50	18,60	17,50	16,60	18,55	17,30	22,55	18,50
13,1-13,5	19,25	19,20	18,60	17,95	16,50	19,25	18,75	17,60	19,25	18,50	24,70	19,35
13,6-14,0	20,30	20,30	19,70	18,95	16,50	20,30	19,90	18,60	20,20	19,70	26,80	20,50
14,1-14,5	21,55	21,60	20,70	19,95	18,50	21,55	21,00	19,60	21,45	20,80	28,95	21,50
14,6-15,0	22,75	22,70	21,70	20,95	18,50	22,75	22,00	20,60	22,75	21,90	31,10	22,80

Tabel 2 viser forskellene mellem firmaernes rensetakster for raps.

Tabel 2. Rensetakster, kr. pr. hkg, vinterraps.

% renvare	DLG	Danish Agro	Horn-syld Køb-mands-gaard	Vest-jyllands Andel	DLF	Em-me-lev	Brdr. Ewers	Molle-rup Mølle	Lant-män-nen	Over-gaard Agro	NS Korn	Hede-gaard
99,6-99,9	2,25	2,25	2,25	0*	0,00	2,25	2,25	0,00	2,25	0,00	3,00	2,25
99,0-99,5	2,25	2,25	2,25	2,50	3,25	2,25	2,25	3,00	2,25	3,00	3,00	2,25
98,5-98,9	5,75	5,75	6,25	3,00	3,25	5,75	5,75	4,50	5,75	6,25	6,00	6,25
98,0-	5,75	5,75	6,25	3,50	3,25	5,75	5,75	4,50	5,75	6,25	6,00	6,25

98,4	5,75	5,75	6,25	5,00	5,75	5,75	5,75	4,50	5,75	6,25	6,00	6,25
97,5-97,9	5,75	5,75	6,25	4,00	5,75	5,75	5,75	4,50	5,75	6,25	6,00	6,25
97,0-97,4	5,75	5,75	6,25	4,50	5,75	5,75	5,75	4,50	5,75	6,25	6,00	6,25
96,0-96,9	7,50	7,50	9,25	5,00	5,75	7,50	7,50	7,00	7,50	9,25	9,00	7,50
94,0-95,9	7,50	7,50	9,25	5,00	7,25	7,50	7,50	7,00	7,50	9,25	9,00	7,50
92,0-93,9	7,50	7,50	9,25	5,00	7,25	7,50	7,50	7,00	7,50	9,25	9,00	9,50
88,0-91,9	7,50	7,50	9,25	5,00	8,75	7,50	7,50	9,50	7,50	9,25	9,00	9,50
< 88,0	7,50	7,50	12,00	5,00	9,75	7,50	10,00	9,50	7,50	efter aftale	11,00	9,50

*) Kun i intervallet 99,7-100,0 pct. at omkostningen til rensning er 0,00 kr. pr. hkg.

EKSEMPLER

I tabel 3 er firmaernes behandlingsomkostninger sammenlignet for afregning af rapspartiet i eksempel 1 herunder. Sammenligningen viser betydelige forskelle mellem firmaerne, både hvad angår de beregnede analyse-, rense- og tørringsomkostninger. Forskellene i selskabernes krav til "rent frø" og regulering for olie er dog afgørende. De grovvarereselskaber (Vestjyllands Andel, Overgaard og DLF), der holder fast i det hidtil gældende krav om 98 pct. rent frø (eller renvare), klarer sig bedre end de selskaber, der kræver 100 pct. rent frø.

Ved en rapspris på 280 kr. pr. hkg er der ved afregning af rapspartiet i eksempel 1 ca. 13.000 kr. mere til landmanden, hvis partiet leveres til Vestjyllands Andel frem for til Danish Agro eller DLG. Det betyder, at Danish Agro og DLG skal give ca. 9 kr. mere pr. hkg raps end Vestjyllands Andel, hvis du som landmand skal kunne opnå det samme økonomiske udbytte af handlen. Den store forskel skyldes udover den omtalte forskel i kravet til basisvaren.

EKSEMPEL 1

Parti: 150 t, 10,5 pct. vand, 97 pct. renvare, 99 pct. rent frø og 48 pct. olie i tørstof. Der gennemføres analyse på basis af 7 leverede læs.

Tabel 3. Eksempel 1. Afregning af raps, sammenligning af udvalgte firmaer (rapspris: 280 kr. pr. hkg).

	Krav til rent	hkg til af-	Ana- lyse- om-	Rense- om- kost-	Tørrings- om-	Total- om- kost-	Netto

	frø	reg- ning	kost- ninger	kost- ninger	kost-ninger	kost- ninger	
DLG	100	1.473	2.100	8.431	19.650	30.181	382.206
Danish Agro	100	1.473	2.240	8.431	19.800	30.471	381.916
Hornsylde Købmandsgaard	100	1.473	1.750	9.164	17.550	28.464	383.923
Vestjyllands Andel	98	1.503	665	6.598	17.925	25.188	395.530
DLF	98	1.503	1.050	8.431	16.500	25.981	394.737
Emmelev	100	1.473	300	8.431	19.650	28.381	384.006
Brdr. Ewers	100	1.473	2.100	8.431	18.750	29.281	383.106
Møllerup Mølle	100	1.488	1.750	6.603	16.878	25.231	391.322
Lantmännen	100	1.473	2.100	8.431	19.275	29.806	382.581
Overgaard Agro	98	1.503	0	9.164	18.450	27.614	393.104
NSKorn	100	1.473	1.750	8.798	19.650	30.198	382.189
Hedegaard	100	1.473	2.240	9.164	19.425	30.829	381.558

I tabel 4 er firmaernes behandlingsomkostninger sammenlignet for afregning af et parti raps med et højere vandindhold, en større andel af urenheder, 3 pct. spirede frø samt et lavere olieindhold end i det foregående eksempel. Se beskrivelsen af partiet i eksempel 2 herunder.

Ved en rapspris på 280 kr. pr. hkg er der i eksempel 2 ca. 16.000 kr. mere til landmanden, hvis partiet leveres til Vestjyllands Andel frem for til Danish Agro eller DLG. Det betyder, at Danish Agro og DLG skal give ca. 11 kr. mere pr. hkg for rapsen end Vestjyllands Andel.

EKSEMPEL 2

Parti: 150 t, 12,0 pct. vand, 95 pct. renvare, 99 pct. rent frø og 3 pct. spirede frø samt 44 pct. olie i tørstof. Der gennemføres analyse på basis af 7 leverede læs.

Tabel 4. Eksempel 2. Afregning af raps, sammenligning af udvalgte firmaer (rapspris: 280 kr. pr. hkg).

	Krav til rent frø	hkg til af- reg- ning	Ana- lyse- om- kost- ninger	Rense- om- kost- ninger	Tørrings- om- kost- ninger	Total- om- kost- ninger	Netto
DLG	100	1.334	2.100	10.744	25.800	38.644	334.853
Danish Agro	100	1.333	2.240	10.744	25.800	38.784	334.526
Hornsylde Købmandsgaard	100	1.268	1.750	13.251	23.250	38.251	316.756
Vestjyllands Andel	98	1.361	665	7.163	22.425	30.253	350.945

DLF	98	1.334	1.050	10.386	19.500	30.936	342.561
Emmelev	100	1.305	300	10.744	25.800	36.844	328.661
Brødr. Ewers	100	1.308	2.100	10.744	24.600	37.444	328.657
Møllerup Mølle	100	1.317	1.750	10.028	20.805	32.583	336.299
Lantmännen	100	1.308	2.100	10.744	25.800	38.644	327.457
Overgaard Agro	98	1.334	0	13.251	24.000	37.251	336.246
NSKorn	100	1.308	2.240	12.893	29.025	44.158	321.943
Hedegaard	100	1.308	2.240	10.744	25.725	38.709	327.392

Forskellene på grovvareselskabernes takster for tørring og især rensning øges, når vandindholdet og/eller andelen af urenheder øges. Hertil kommer forskellene på selskabernes håndtering af spirede frø. I en meget problematisk høst kan der derfor være endnu større forskelle på selskabernes samlede omkostninger til håndtering af rapsen, og dermed afregningen til dig som landmand, end eksemplerne herover viser.